

Міністерство освіти і науки України

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

**Ніжинський обласний педагогічний ліцей
Чернігівської обласної ради**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ
СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

**Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Ніжин, 27 вересня 2016 р.)**

Ніжин
2016

УДК 34
ББК 67я43
А43

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 4 від 10.11.2016 р.

Редакційна колегія:

Барановський Ф. В., доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Геєць І. В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Городецька І. А., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Дудченко О. С., кандидат юридичних наук, доцент кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Актуальні проблеми розвитку публічного права в контексті реформування сучасного законодавства [Електронне видання] : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ніжин, 27 вересня 2016 р.). – 86 с.

У збірнику містяться матеріали наукових праць учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, що присвячені дослідженню актуальних проблем розвитку публічного права в контексті реформування сучасного законодавства.

Розрахований на студентів, аспірантів, викладачів, науковців.

УДК 34
ББК 67я43

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.
Послідовність тез у збірнику подано відповідно до черговості їх надходження до оргкомітету конференції.*

© Автори, 2016
© НДУ ім. М. Гоголя, 2016

ЗМІСТ

Мушенко В.В. Сучасні особливості правового регулювання національного екологічного оподаткування	5
Найда І.В. Регулювання трудових відносин в Україні нормами міжнародного публічного права.....	8
Геєць І.В. Правові основи діяльності жіночих навчальних закладів у ХІХ ст. (на матеріалах Чернігівської губернії).....	11
Городецька І.А. До питання класифікації адміністративних актів Державної інспекції України з питань праці	13
Деєв А.Ю. Розвиток публічного права в сучасній Україні: окремі аспекти ..	15
Дудка Л.О. Проблемний підхід у викладанні правознавчих дисциплін	17
Мушенко В.В., Ласточкіна А.О. Юридична відповідальність за порушення у сфері оподаткування	20
Сало В.А. Правове оформлення зовнішньополітичних зносин Української РСР у повоєнні роки	22
Ковгановська О.О. Держава як основний суб'єкт міжнародного права	27
Колінько О. О. Значення забезпечення реалізації права дитини на нормальний розвиток	30
Левченко Я.В. Особливості застосування політичної реклами в Україні.....	33
Лукаsevич А.В. Щодо визначення поняття "інклюзивна освіта" у міжнародних нормативно-правових актах	36
Тяжина Валентина Удосконалення повноважень окремих державних органів у сфері забезпечення екологічної безпеки.....	38
Арутюнова К.С. Підприємництво в Україні: проблеми та перспективи розвитку	41
Багненко Ольга Притягнення до кримінальної відповідальності за фіктивне підприємництво	43
Брусовцова Світлана Кримінологічна характеристика злочинності у сфері статевих зносин	46
Воробей Марія Проблеми та перспективи приватної нотаріальної діяльності в Україні	48
Зіньова Н.К. Міжнародно-правові норми щодо жіночої праці	51
Зіньова О.С. Проблематика особистих немайнових прав фізичної особи	54
Кашинська Анна Застосування досвіду правового регулювання приватної охоронної діяльності США в Україні	56
Ярошенко М.М. Іноземне інвестування в Україні	59

законів з питань оподаткування, іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не звільняє їх посадових осіб, за наявності підстав, від притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності [2].

Отже, вітчизняний практичний досвід господарювання визначає, що для забезпечення своєчасного й повного надходження платежів, і особливо в сучасний період існування незалежної держави з перехідною економікою, нагальною постає потреба у створенні налагодженого механізму фінансово-податкового контролю та дієвої юридичної відповідальності за вчинення податкових правопорушень. Вчинення суб'єктами податкових правопорушень діянь, які передбачені законами з питань оподаткування як протиправні, тягне за собою, визначену законодавчо, фінансову, адміністративну та кримінальну відповідальність. При чому фінансова відповідальність застосовується одночасно із іншими зазначеними видами відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к// Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (з наступними змінами) // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, 15-16, 17. – Ст. 112.
3. Бурдюк З.М. Фінансово-правова відповідальність за вчинення податкових правопорушень: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07/З.М. Бурдюк; Нац. акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2005. – 18 с.
4. Онищук Н.Ю. Відповідальність за порушення податкового законодавства // Фінансове право. – 2012. – №2(20). – С. 27-30.

ПРАВОВЕ ОФОРМЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ЗНОСИН УКРАЇНСЬКОЇ РСР У ПОВОЄННІ РОКИ

Сало В.А.,

старший викладач кафедри правознавства

ВНЗ Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"

Реалії сьогодення, що споглядаємо на світовій міжнародній арені, а також внутрішня нестабільність вимагають від України активних і рішучих кроків. Для кожної країни, її зовнішня політика, являє собою захист прав та реалізацію інтересів країни у світовій спільноті. Ефективність цієї політики, залежить від якості механізмів її реалізації. Сьогодні ж, Україна опинилася в зовнішньополітичній кризі.

Зазначимо, що вже з 1990-х років Україна виступає у ролі самостійного, повноправного суб'єкта міжнародних відносин. Так, сучасний етап зовнішньополітичної діяльності української дипломатичної служби фактично розпочався з ухвалення Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 року "Декларації про державний суверенітет України", в якій зазначалося, що УРСР (Україна) "як

суб'єкт міжнародного права здійснює безпосередні зносини з іншими державами, укладає з ними договори, обмінюється дипломатичними, консульськими, торговельними представництвами, бере участь у діяльності міжнародних організацій [...]", "[...] виступає рівноправним учасником міжнародного спілкування [...]" [2].

Наступним важливим документом стала постанова Верховної Ради УРСР від 25 грудня 1990 року "Про реалізацію Декларації про державний суверенітет України у сфері зовнішніх зносин", яка передбачала налагодження дипломатичних, консульських, торговельних відносин з іноземними державами, забезпечення безпосередньої участі України в загальноєвропейському процесі та європейських структурах і підготовку проектів законів, що мають регулювати зовнішньополітичні та зовнішньоекономічні зносини України, і створення системи підготовки кадрів для органів зовнішніх відносин республіки [1]. Однак лише після прийняття Акта проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року і його підтвердження результатами всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року створені необхідні правові й політичні передумови для становлення суверенної Української держави.

Однак беззаперечним залишається той факт, що Україна стала суб'єктом міжнародних відносин значно раніше. Постає інше питання, чи була Україна рівноправним суб'єктом цих відносин до розпаду СРСР?

Відомо, що Україна є правонаступницею Української РСР [4]. Тому *метою нашої доповіді* є здійснення аналізу правового оформлення зовнішньополітичних зносин УРСР у повоєнні роки (1945 рік – кінець 1950-х років), що і стало основою орієнтиру сучасної України в міжнародних питаннях.

Міжнародне становище України в різні роки досліджували Б. Гуменюк, В. Василенко, Є. Курішков, Л.Лещенко, І. Лукашук, М. Павленко, Г.Руденко, О. Шкуратенко, В. Хімей та інші автори.

Тож з'ясуємо деякі деталі юридичного оформлення зовнішніх зносин України, який сягає середини 1940-х років.

Як уже зазначалося, традиції функціонування вітчизняної дипломатії закладені у період Української Радянської Соціалістичної Республіки, коли наприкінці радянсько-нацистської війни в СРСР було поновлено повноваження союзних республік у зовнішніх зносинах. Так, 4 березня 1944 року Верховна Рада УРСР ухвалила Закон "Про створення союзно-республіканського Народного Комісаріату закордонних справ УРСР" [1]. Це означало, що у структурі державної влади УРСР з'являється Народний Комісаріат, а згодом Міністерство закордонних справ.

Так, після тривалої перерви, Україна поступово стала одним із засновників і перших членів Організації Об'єднаних Націй (The United Nations або ООН). Такий хід подій був спричинений, насамперед, зміцненням міжнародного впливу і авторитету України, яка не тільки мужньо вистояла тягар окупації, а й зробила вагомий внесок у боротьбі з нацизмом. Важливо було і те, що "випустити" республіки на зовнішню арену дозволялося тільки зі згоди правлячої комуністичної номенклатури, яка вчасно і вдало це спланувала, переконавши світову спільноту в реальності українського суверенітету. Це було вигідно для

партверхівки, адже це дозволяло, з одного боку, маніпулювати патріотичними почуттями українців, заспокоївши громадську думку, а також мобілізувати всі зусилля для остаточного подолання гітлерівців, а з іншого – лобіювати власні інтереси у світовій політиці, набираючи більшу кількість голосів за рахунок союзних республік (спочатку Сталін вимагав надати право голосу кожній із 16 радянських республік). Була й інша причина, яка полягала у знешкодженні українських національно-визвольних сил, які активно боролися за право нації незалежно і самостійно існувати поза Радянським Союзом. Також комуністи прагнули розколоти діаспору в західних державах.

Західні вчені дійшли висновку, що функції українського міністерства закордонних справ були чисто "церемоніальні, декоративні та символічні". Оцінюючи потенційне значення виходу України на міжнародну арену, Ярослав Білінський писав: "Міжнародне представництво Української РСР разом з її гімном, державним прапором, міністром закордонних справ, без сумніву, належить до категорії радянських конституційних прикрас... Коли б режиму вдалося послабити український націоналізм, його не змогли б тоді оживити ніякі конституційні положення. Якби ж зробити цього він не зміг, такі барвисті прикраси, як міжнародне представництво, жили б думку, а в сприятливих умовах могли б послужити поштовхом до дії" [5, с. 423-424].

Тобто, така різноманітна (і далеко не повна) сукупність факторів дає нам змогу стверджувати, що вихід УРСР на міжнародну арену став одним із виявів "демократичного фарсу", такої собі політичної гри, в яку грали радянські політики, адже реальної змоги здійснювати власні дипломатичні волевиявлення республіка не мала. Однак важливість цієї події не має бути чимось заангажованою.

Розглянемо детальніше процес входження УРСР до світової спільноти.

Основні зусилля української дипломатії були спрямовані на визнання воз'єднаних західноукраїнських земель і західних кордонів УРСР. Зокрема, за договором від 6 серпня 1945 року з Польщею встановлено новий кордон по так званій лінії Керзона. 29 червня 1925 року угодою між СРСР та Чехословаччиною оформлено входження Закарпатської України до УРСР. Ще у 1940 року ввійшла до УРСР також Північна Буковина. Отож, наприкінці 1945 року територія Української РСР склала становила 580 тис. км², а населення (на 1950 рік) – 36,6 млн. [6, с. 628]. В 1947 році Україна взяла участь у підписанні Паризьких мирних договорів з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією, де було підтверджено включення західноукраїнських земель до УРСР [3, с. 337-338].

Міжнародна діяльність України в період 1944–1990 років була в також зорієнтована на участь у роботі ООН, що давало можливість, хоча й символічну і обмежену, інформувати світову громадськість про життя України, брати участь у обговоренні світових та регіональних проблем, здобувати досвід у сфері багатосторонньої дипломатії.

З моменту підписання і ратифікації Українською РСР Статуту ООН (22 серпня 1945 року), за теорією так званого колективного визнання, факт членства республіки у цій організації був однозначний з визнанням її всіма

членами-засновниками. Як держава-засновниця ООН Українська РСР брала участь у розробці Статуту цієї організації, формуванні її структури, органів та установ.

Делегація УРСР розгорнула активну діяльність в ООН вже в перші роки її існування. Примітно, що українські делегати на Установчій конференції були обрані до її робочих органів. Так, Д. Мануїльського обрано головою Першого комітету першої комісії Конференції, який розробляв текст преамбули і перший розділ Статуту ООН. І. Сенін увійшов до комітету, що розробляв положення про Раду Безпеки (глава V). У роботі комітету з розгляду питань членства держав у ООН (глава II) узяв участь О. Палладін. Окрім того, українська делегація внесла чимало пропозицій до тимчасових правил процедури Генеральної Асамблеї ООН, резолюцій щодо біженців і переселенців, переміщених осіб, представництва неурядових організацій в Економічній і Соціальній Раді ООН (The United Nations Economic and Social Council або ЕКОСОП), роботи Дунайської конференції, щодо розробки положень про Міжнародний суд (стала членом у 1945 році) тощо.

Зауважимо, що Україна як суб'єкт міжнародного права та міжнародних відносин, беручи участь у роботі ООН, лише через 45 років після вступу, проголосивши суверенність, змогла повністю скористатися результатами свого внеску в міжнародно-правові стандарти.

В різні роки Українська РСР долучилася до різних міжнародних організацій (понад 20-ти) і спілок: в 1946 році – стає членом Всесвітньої організації охорони здоров'я; в 1948 році – Всесвітньої метеорологічної організації; 15 серпня 1953 року – ратифіковано Всесвітню поштову конвенцію; в 1954 році УРСР долучилася до Міжнародної організації праці (The International Labour Organization або МОП), ЮНЕСКО (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization); з 1956 року є учасником Європейської Економічної Комісії (The United Nations Economic Commission for Europe); з 1957 року – Міжнародної агенції з атомної енергії (The International Atomic Energy Agency або МАГАТЕ) тощо [3, с. 338-339].

У 1948–1949 роках УРСР обиралася непостійним членом Ради Безпеки ООН; ставала членом ЕКОСОП, Адміністративної Ради МОП, Ради керівників Програми ООН з навколишнього середовища, Ради керівників МАГАТЕ, Комітету боротьби з апартеїдом та зі здійснення невід'ємних прав палестинського народу.

Відповідно, у зазначений період участь УРСР в міжнародних організаціях, в першу чергу ООН, керувалася Москвою. Водночас, працівники української зовнішньополітичної служби здобували необхідний фаховий досвід. Міністерство закордонних справ УРСР очолювали О. Корнійчук (лютий – липень 1944 року), Д. Мануїльський (1944–1952 роки), А. Барановський (10 червня 1952 року – 17 червня 1953 року), Л. Паламарчук (11 травня 1954 року – 13 серпня 1965 року) та інші.

Отже, констатуємо той факт, що у період 1944–1946 років УРСР мала двосторонні угоди як повноправний суб'єкт міжнародного права. Це відбувалося, окрім того, шляхом укладення відповідних міжнародних угод, а

саме: Угоди 1944 року між урядом УРСР і Польським комітетом національного визволення про евакуацію українського населення з території Польщі та польського населення з території УРСР та Угоди 1945 року між урядом УРСР та Адміністрацією допомоги і відбудови при Організації Об'єднаних Націй (ЮНРРА) про безоплатну допомогу Україні.

З іншого боку, саме через жорстко-централістську політику компартії СРСР, УРСР так і не відповіла Великобританії на пропозицію співпраці, яка прозвучала після завершення радянсько-нацистської війни.

До середини 1950-х років УРСР самостійно уклала 65 угод, а Верховна Рада УРСР провела значну законодавчу роботу: було ратифіковано кілька десятків міжнародно-правових актів європейського і світового значення.

Звичайно, досі точаться дискусії серед дослідників щодо місця УРСР у системі міжнародних відносин повоєнного періоду, адже зовнішньополітичні повноваження республіки були цілком підконтрольні верхівці КПРС.

Зазначимо, що частина дослідників (М. Сосновський, В. Лисий) дотримувалися погляду, що ні конституційні зміни 1944 року, ні рішення Конференції у Сан-Франциско 1945 року не наділили УРСР державно-політичним статусом і вона не стала суб'єктом міжнародного права [7]. Дійсно, право встановлення зовнішніх відносин було надано республіці лише формально, а відсутність суверенітету України лише ускладнював таку дипломатію на практиці.

Інші науковці (Б. Галайчук, В. Маркус, В. Голуб) визнавали УРСР як державу та не заперечували її статус як суб'єкта міжнародного права, однак ставили цю суб'єктність у залежність від членства в ООН [7]. Це були лімітовані повноваження, які невід'ємно залежали від намірів керівництва СРСР.

Західні вчені К. Дженкс, К. Кольяр, Л. Менахем, В. Моравецький, Р. Хіддінс, Х.-А. Шреплер та інші так і не дійшли до спільного знаменника стосовно державності, а отже й міжнародної правосуб'єктності України. Працям В. Аспатуріана, Я. Білінські, П. де Вішера, А. Фердросса властиві контрастні підходи як до визначення підставності правової діяльності УРСР в ООН, так і до оцінки її місця у системі міжнародних відносин [7].

Завершуючи розгляд піднятого питання, зауважимо, що вихід України на міжнародну арену мав неоднозначні причини і наслідки, супроводжувався значними невідповідностями тодішнім реаліям. Слід визнати, що Українська РСР, незважаючи на свій обмежений міжнародно-правовий статус у повоєнні роки, проявила неабияку активність на цій ниві і стала причетною до багатьох важливих подій післявоєнного облаштування світу в умовах "холодної війни". Цей крок мав велике значення для подальшої розбудови української державності.

Список використаних джерел:

1. Гуменюк Б. І. Дипломатія сучасної України (Енциклопедичний довідник) // Б. І. Гуменюк. – К., 1997.

2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

3. Збірник законів Української РСР і указів Президії Верховної Ради Української РСР. 1938-1973 [Текст] : у 2-х т. Т. 1. – К. : Політвидав України, 1974. – 745 с.
4. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року // Відом. Верх. Ради України. – 1991. – № 46. – Ст. 617. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1543-12>
5. Субтельний О. Україна: Історія / О.Субтельний. – К.: Либідь, 1991. – 511 с.
6. Тищик Б. Й. Історія держави і права України [Текст] : академічний курс : підручник / Б. Й. Тищик, І. Й. Бойко. – К. : Ін Юре, 2015. – 808 с. СТОРІНКИ 628-629
7. Шкуратенко О. В. Правові засади зовнішньополітичної діяльності Української РСР як члена ООН (40-і - початок 60-х років ХХ століття) : автореф.дис ... канд.юрид.наук: 12.00.01 / О.В. Шкуратенко . – К.: Б.в., 2007 . – 21 с.

ДЕРЖАВА ЯК ОСНОВНИЙ СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

*Ковгановська О.О., студентка історико-юридичного факультету
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Науковий керівник: Геєць І.В., к.ю.н., доцент кафедри політології та
права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя*

Тривалий час єдиним завданням міжнародного права було регулювання відносин виключно між державами. Власне, і міжнародне право виникло з об'єктивної необхідності врегулювати саме окремі аспекти взаємовідносин держав. Тому немає нічого дивного в тому, що до Другої світової війни більшість науковців вважали, що єдиним суб'єктом міжнародного права є держава. І хоча зараз домінують зовсім інші думки, все-таки держава й надалі продовжує залишатися основним суб'єктом цієї галузі права.

Всі суб'єкти міжнародного права діляться на: основні (первинні) – держави, нації і народності, що борються за своє національне визволення і створення власної національної держави. Їхня поява є об'єктивною реальністю, результатом природно-історичного процесу. У силу властивого їм державного або національного суверенітету вони визнаються носіями міжнародних прав і обов'язків.

Держава є первинним суб'єктом міжнародного права і її правосуб'єктність має універсальний характер, тобто є найповнішою за обсягом. Правосуб'єктність інших суб'єктів міжнародного права проявляється в основному в результаті їх взаємовідносин з державами або взагалі з'являється в результаті їхньої волі.

З точки зору міжнародної правосуб'єктності держава розглядається як сукупність трьох елементів – населення, суверенної влади та території. Держави є суверенними, тобто володіють верховенством влади в межах власних кордонів та самостійністю в міжнародних відносинах.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ
СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

*Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Ніжин, 27 вересня 2016 р.)*

Технічний редактор – І. П. Борис
Верстка, макетування – Н. О. Борис

Видання друкується за авторським редагуванням

Підписано до друку	Формат 60x84/16	Папір офсетний
Гарнітура ComputerModern	Ум. друк. арк. 5,06	Електронне видання
Замовлення №	Обл.-вид. арк. 6,0	

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631) 7-19-72

E-mail: vidavn_ndu@mail.ru
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.